

Nr 20

Jordbruksutskottets betänkande i anledning av propositionen 1973: 31 med förslag till ändring i lagen (1944: 219) om djurskydd jämte motiöner.

Propositionen

I propositionen 1973: 31 har Kungl. Maj:t (jordbruksdepartementet) föreslagit riksdagen att antaga i propositionen framlagt förslag till lag om ändring i lagen (1944: 219) om djurskydd.

För att stärka djurskyddet föreslås i propositionen dels att Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer bemyndigas meddela bestämmelser om förprovningsskyldighet och andra från djurskyddssynpunkt påkallade föreskrifter i fråga om stall eller annat förvaringsrum för djur, dels att djurskyddslagens regler om kastrering och kupering skärps. Med stöd av bemyndigandet kan föreskrivas att djurstall inte får uppföras eller väsentligt ändras utan att den planerade byggnaden eller åtgärden godkänts från djurskyddssynpunkt. Förbud föreslås mot kastrering av nötkreatur, äldre än åtta månader, och hund i andra fall än då medicinska skäl föreligger. Nuvarande rätt för lekman att kastrera djur som inte uppnått fyra månaders ålder tas bort. I stället slås fast att kastrering får utföras endast av veterinär. Kungl. Maj:t får emellertid förordna om undantag. I de fall kupering av svans är tillåten måste ingreppet enligt förslaget göras av veterinär, om djuret är äldre än en vecka. F. n. är denna åldersgräns två månader.

Lagförslaget

Det vid propositionen fogade lagförslaget har följande lydelse.

Förslag till

Lag om ändring i lagen (1944: 219) om djurskydd

Härigenom förordnas, att 2, 9 och 10 §§ samt 14 § 1 och 3 mom. lagen (1944: 219) om djurskydd skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Djur skall behandlas väl och såvitt möjligt skyddas mot lidande.

Stall eller annat förvaringsrum för djur skall erbjuda tillräckligt utrymme och skydd samt skall hållas tillfredsställande rent.

Stall eller annat förvaringsrum för djur skall erbjuda tillräckligt utrymme och skydd samt skall hållas tillfredsställande rent. *Konungen eller myndighet som Konungen bestämmer äger meddela bestämmelser om förprövnings-skyldighet och andra från djurskyddssynpunkt påkallade föreskrifter i fråga om sådant förvaringsrum.*

Djur skall förses med erforderligt foder och vatten.

9 §

Kastrering av häst må utföras endast av veterinär.

Nötkreatur som är äldre än åtta månader och hund får kastreras endast om det är påkallat av medicinska skäl.

Samma lag vare i fråga om annat djur som uppnått fyra månaders ålder, där ej Konungen anorlunda förordnar.

Kastrering av djur får utföras endast av veterinär, om ej Konungen förordnar annat.

10 §

Kupering av svansen på häst må, såframt ej Konungen medgiver undantag, företagas allenast för att bota sjukdom, skada eller oart samt skall utföras av veterinär.

Kupering av svansen på annat djur må, där djuret uppnått *två månaders* ålder, utföras endast av veterinär.

Kupering av svansen på annat djur må, där djuret uppnått *en veckas* ålder, utföras endast av veterinär.

Öronen på hund må ej kuperas.

Öronen på hund må ej kuperas.

14 §

*1 mom.*¹ Hälsovårdsnämnden i orten har att öva tillsyn över djurens vård och behandling. För så-

1 mom. Hälsovårdsnämnden i orten har att öva tillsyn över djurens vård och behandling. För så-

¹ Senaste lydelse 1971: 1111.

Nuvarande lydelse

dant ändamål skall nämnden utse en eller vid behov flera tillsyningsmän. Vid tillsynen medverka *länsveterinären och distrikts- eller stadsveterinären* enligt vad därom närmare föreskrives.

Länsstyrelsen skall, *med biträde av länsveterinären*, vaka över att hälsovårdsnämnder och tillsyningsmän samt distrikts- och stadsveterinärer fullgöra sina åligganden.

Högsta tillsynen tillkommer lantbruksstyrelsen som har att till ledning för övriga tillsynsorgan meddela erforderliga råd och anvisningar.

3 mom.¹ Vid hälsovårdsnämndens handläggning av ärende som rör vården eller behandlingen av djur äger länsveterinären så ock distrikts- eller stadsveterinären vara tillstädes och deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Hans mening skall på begäran antecknas i protokollet.

Veterinär som äger närvara vid nämndens sammanträde skall kallas i god tid och därvid underrättas om ärendets beskaffenhet.

Sammanträde skall skyndsamt äga rum, när länsstyrelsen *eller länsveterinären* begär det.

Föreslagen lydelse

dant ändamål skall nämnden utse en eller vid behov flera tillsyningsmän. Vid tillsynen medverkar distrikts- eller stadsveterinären enligt vad därom närmare föreskrives.

Länsstyrelsen skall vaka över att hälsovårdsnämnder och tillsyningsmän samt distrikts- och stadsveterinärer fullgöra sina åligganden.

Sammanträde skall skyndsamt äga rum, när länsstyrelsen begär det.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1973.

Motionerna

I detta sammanhang har utskottet behandlat

dels de vid riksdagens början väckta motionerna

1. 1973: 51 av herrar Henmark (fp) och Möller (fp) vari föreslås att riksdagen hos Kungl. Maj:t hemställer att Kungl. Maj:t anmodar lantbruksstyrelsen att lämna den information till allmänheten som motionen anger,

2. 1973: 199 av fru Anér (fp) och herr Möller (fp) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär 1. att en utredning tillsätts om inrättande av länsdjurskyddsnämnder i varje län, samt 2. att en utredning tillsätts för att granska hela den inhemska försöksdjurssituationen i avsikt att uppnå en från djurskyddssynpunkt godtagbar sådan,

3. 1973: 203 av herr Levin (fp) vari hemställs att riksdagen beslutar ge Kungl. Maj:t det i motionen anförda till känna,

4. 1973: 214 av herrar Werner i Malmö (m) och Komstedt (m) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller om översyn av djur-

¹ Senaste lydelse 1958: 134.

skyddstillsynen syftande till utbildning av tillsynsmän och personell utbyggnad,

5. 1973: 790 av herr Nisser m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anholder om en utredning om de praktiska och ekonomiska möjligheterna att förverkliga ett system med kontrakterade, auktoriserade uppfödare av s. k. försöksdjur,

6. 1973: 1414 av herr Möller (fp) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär att sådan instruktion fastställs att vetenskapliga djurförsök för vilka statsanslag utgår skall följas av rapportering om det lidande som djuren kan ha åsamkats,

7. 1973: 1440 av herr Werner i Malmö m. fl. (m) vari hemställs att riksdagen hos Kungl. Maj:t anholder om översyn av de bestämmelser som avser användning av djur för vetenskapligt ändamål med beaktande av vad i motionen anförts,

dels de i anledning av propositionen 1973: 31 väckta motionerna

1. 1973: 1611 av herrar Henmark (fp) och Möller (fp) vari hemställs att riksdagen beslutar att i lagen (1944: 219) om djurskydd införs bestämmelser om förbud mot stämbandsoperationer på hund av andra skäl än medicinska,

2. 1973: 1614 av herr Hansson i Skegrie m. fl. (c) vari hemställs att riksdagen vid behandlingen av propositionen 1973: 31 beslutar 1. att som sin mening ge Kungl. Maj:t till känna vad i motionen anförts angående utformningen av tillämpningsföreskrifter angående förprovningsskyldighet, rätt att företa kastrering m. m., 2. att hos Kungl. Maj:t anholder att framtida ändringar i ifrågavarande tillämpningsbestämmelser till djurskyddslagen anmäls för riksdagen i enlighet med vad som har anförts i motionen,

3. 1973: 1615 av herr Sjöholm (fp) vari hemställs att riksdagen måtte besluta att för sin del antaga följande utformning av förslaget till lag om ändring i lagen om djurskydd.

9 §.

Nötkreatur som är äldre än åtta månader och hund får kastreras endast om det är påkallat av medicinska skäl.

10 §.

Kupering av svans på häst må, såframt ej Konungen medgiver undantag, företagas allenast för att bota sjukdom, skada eller oart samt skall utföras av veterinär.

Kupering av svansen på annat djur må utföras endast av veterinär.

Öronen på hund må ej kuperas,

4. 1973: 1616 av herr Werner i Malmö (m) vari hemställs att riksdagen vid behandling av propositionen 1973: 31 med förslag till ändring

i lagen (1944: 219) om djurskydd måtte beakta vad i motionen anförts angående önskvärdheten av att samtliga djurstallar motsvarar de normer från djurskyddssynpunkt som Kungl. Maj:t avser utfärda.

Utskottet

Förprovning av djurstallar

Inom område med generalplan, stadsplan eller byggnadsplan gäller skyldighet att söka byggnadslov för stall. Även utanför sådant område gäller byggnadslovsskyldighet för vissa djurstallar, nämligen sådana som inte är att anse som ekonomibyggnader för jordbruk, skogsbruk eller därmed jämförlig näring. Byggnadsnämndens granskning i dessa fall avser inte byggnadens utformning från djurskyddssynpunkt utan är inriktad på bl. a. frågor av byggnadsteknisk art och brandsäkerhetsfrågor. Det alldeles övervägande antalet jordbruksföretag är emellertid inte skyldiga söka byggnadslov för sina stallbyggnader, eftersom företagen ligger utanför planlagt område. Förprovning av djurstallar sker också enligt vissa författningar om statligt stöd till jordbrukets rationalisering. Granskningen utförs av lantbruksnämnden. Stöd till stallbyggnader beviljas endast om lantbruksnämnden godkänner teknisk plan som innefattar ritningar och byggnadsbeskrivning. Enligt beslut av lantbruksstyrelsen skall ärenden rörande stallbyggnader fr. o. m. den 1 juli 1970 särskilt granskas från djurskyddssynpunkt. Lantbruksnämndens förhandsgranskning torde i dag omfatta mer än hälften av de ny- och ombyggnader av jordbrukets stallar som årligen företas. Även i fall som inte berörs av denna förprovning kan viss påverkan av stallbyggnaders utformning från djurskyddssynpunkt ske genom lantbruksnämndens rådgivningsverksamhet, som också omfattar företag som inte begär statligt stöd.

Under förarbetena till förevarande proposition har från olika håll understrukits vikten av att vid utformningen av djurstallar större hänsyn än f. n. tas till djurskyddets intressen. Det har framhållits att det är otillfredsställande att djurstallar som byggs utan statligt stöd inte obligatoriskt är underkastade sakkunnig granskning från djurskyddssynpunkt. Departementschefen ansluter sig till denna uppfattning och erinrar om att utvecklingen inom jordbruket ger anledning att anta att antalet ny- och ombyggnader av djurstallar kommer att öka markant under 1970-talet. Vissa beräkningar tyder på att mer än halva antalet befintliga stallar kommer att byggas om eller ersättas med nya. Mot bakgrund bl. a. härav finner departementschefen det angeläget att den ordningen införs att i huvudsak samtliga djurstallar underkastas förprovning från djurskyddssynpunkt. Reformen anses lämpligen böra genomföras på det sättet att det allmänna stadgandet om stall i 2 § djur-

skyddslagen (DL) kompletteras med ett bemyndigande för Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer att i fråga om stall eller annat förvaringsrum för djur meddela bestämmelser om förprovningsskyldighet och andra föreskrifter som påkallas från djurskyddssynpunkt. Med stöd härav bör sedan Kungl. Maj:t kunna meddela de bestämmelser om förprovningsskyldighet som behövs.

Departementschefen lämnar i fortsättningen uppgifter om huvudpunkterna i den reglering i ämnet som han avser att föreslå Kungl. Maj:t. Utskottet vill i detta hänseende erinra om att departementschefen bl. a. anför att vid utformningen av jordbrukets stallbyggnader hänsyn givetvis måste tas även till andra faktorer än sådana som gäller djurskyddet. Ekonomiska och produktionstekniska faktorer måste beaktas. Samtidigt medför större hänsynstagande till djurskyddssynpunkter vid utformningen av stallar ofta ekonomisk fördel för djurägaren. Ett bättre djurskydd leder nämligen till bättre djurhälsa som i sin tur ger ökat produktionsresultat. Det är viktigt att den myndighet som anförtros uppgiften att pröva fråga om godkännande från djurskyddssynpunkt av husdjursstall är kompetent att i varje enskilt fall samordna och avväga de faktorer som enligt vad nyss nämnts inverkar på utformningen av stallet. Lantbruksnämnden är den myndighet som är bäst lämpad att pröva frågor om förhandsgodkännande. Det bör därför, framhåller departementschefen, anförtros åt lantbruksnämnden att i samverkan med djurskyddssakkunniga — i allmänhet länsveterinären och ev. andra veterinärer — handha denna uppgift. I beslut om godkännande bör alltid bestämmas det högsta antal djur som stadigvarande får hållas i stallet eller i avgränsad del därav. Det kan vidare finnas behov av att förena godkännande med villkor. Det föreslagna tillägget till 2 § DL ger Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer befogenhet att meddela inte bara bestämmelser om förprovning utan också andra föreskrifter beträffande djurstallar som är påkallade från djurskyddssynpunkt. Sådana föreskrifter kan t. ex. avse inredningsdetaljer i stallar eller normer för det utrymme som varje djur skall ha i burar, boxar eller liknande förvaringsrum. Föreskrifterna kan också gälla utformningen av stall eller annat förvaringsrum som inte omfattas av förprovningsskyldighet. Genom bemyndigandet får samhället möjlighet att vid behov snabbt ingripa med föreskrifter som smidigt kan anpassas till utvecklingen på djurhållningens område.

I motionen 1973: 1616 framställs yrkande av innebörd att sådana regler skall införas att samtliga djurstallar, således även redan befintliga, skall motsvara de normer som Kungl. Maj:t från djurskyddssynpunkt kommer att fastställa i anslutning till den i propositionen föreslagna skyldigheten till förprovning. Utskottet vill i anledning härav framhålla att bl. a. utrymmesnormer för olika slag av djur redan finns.

Lantbruksstyrelsen har vidare för avsikt att företa en översyn av gällande råd och anvisningar rörande tillsynen över hållande av djur. Det i propositionen framförda förslaget innefattar också bemyndigande för Kungl. Maj:t eller myndighet som Kungl. Maj:t bestämmer att meddela inte endast bestämmelser om förprovning utan även andra föreskrifter om djurstallar som är påkallade från djurskyddssynpunkt. Utskottet finner med hänsyn till det anförda inte skäl förorda någon riksdagens åtgärd i anledning av motionen 1973: 1616.

I motionen 1973: 1614, yrkande 1, föreslås att riksdagen som sin mening ger Kungl. Maj:t till känna vad i motionen anförts beträffande utformningen av tillämpningsföreskrifterna till de i propositionen aktualiserade lagrummen. Motionärerna framhåller bl. a. att de av departementschefen föreslagna ändringarna är väl avvägda och grundade på ett realistiskt bedömande och finner särskilt värdefullt att departementschefen anfört att utöver djurskyddet även ekonomiska och produktions-tekniska faktorer måste beaktas. Detta torde, anför motionärerna, få tolkas så att tillämpningen av de föreslagna bestämmelserna inte får ges en sådan karaktär att de förorsakar jordbrukarna större besvär och uppoffringar att efterleva än vad lagstiftaren har avsett eller vad som är att betrakta som normalt tillvägagångssätt inom djurskötseln. Riksdagen bör uttala att de praktiska och verklighetsbetonade lösningar som departementschefen förordat inte får onödigtvis skärpas genom kommande tillämpningsföreskrifter. Utskottet kan i princip ansluta sig till de av motionärerna framförda tankegångarna vad gäller utformandet av tillämpningsföreskrifterna. Enligt utskottets mening bör man kunna utgå från att dessa kommer att nära ansluta sig till vad departementschefen i propositionen anfört. Något särskilt riksdagens uttalande i anledning av motionen 1973: 1614, yrkande 1, synes därför inte påkallat. Utskottet finner inte heller tillräckliga skäl att förorda någon riksdagens åtgärd i anledning av motionen, i den del den avser yrkande (2) om att framtida ändringar i tillämpningsföreskrifterna skall anmälas för riksdagen.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag i vad gäller förprovning av djurstallar m. m.

Kastrering av djur

Enligt 9 § DL får endast veterinär kastrera häst. Detsamma gäller i fråga om annat djur som uppnått fyra månaders ålder om inte Kungl. Maj:t förordnat annat. Beträffande ren har förordnats att annan än veterinär får kastrera även ren som uppnått fyra månaders ålder. Departementschefen uttalar mot bakgrunden av gällande bestämmelser och rådande förhållanden att det får anses föreligga en moralisk förpliktelse att inte kastrera djur annat än om vägande skäl finns och att

göra ingreppet så litet smärtsamt som möjligt i de fall kastrering måste ske. Departementschefen förordar att nötkreatur som är äldre än åtta månader och hund får kastreras endast om det är påkallat av medicinska skäl. Vidare bör kastrering få utföras endast av veterinär om ej Kungl. Maj:t förordnat annat. I propositionen redogörs för det huvudsakliga innehållet i de bestämmelser om undantag från skyldigheten att anlitade veterinär som departementschefen avser att föreslå Kungl. Maj:t. De åldersgränser för s. k. lekmanakastrering som enligt departementschefen bör gälla är för nötkreatur två månader, för svin sex veckor och för får två månader. I sak bör inte göras någon ändring i fråga om kastrering av ren. Departementschefen tillkännager också att han ämnar föreslå att lantbruksstyrelsen skall få i uppdrag att utfärda närmare bestämmelser om de instrument som skall användas vid lekmanakastrering och att ge även andra förhållningsregler för sådan kastrering.

Det tidigare berörda yrkandet 1 i motionen 1973: 1614 omfattar även regleringen av frågorna om kastrering. Vad utskottet i det föregående anfört beträffande detta yrkande i avsnittet om förprovning av djurstallar finner utskottet tillämpligt även i fråga om spörsmålen om kastrering. Motionen 1973: 1614 synes alltså enligt utskottets mening inte heller i denna del behöva föranleda något särskilt uttalande från riksdagens sida.

I motionen 1973: 1615 framförs ett yrkande av innebörd att all kastrering bör, oavsett djurets ålder, få utföras endast av veterinär. Utskottet vill i anledning av detta yrkande anföra att de i propositionen föreslagna åldersgränserna och begränsningarna i rätten till lekmanakastrering på ett tillfredsställande sätt synes tillgodose kraven på att djurskyddssynpunkter skall beaktas i djurhållningen. Utskottet avstyrker således motionen 1973: 1615 i förevarande del.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag beträffande reglerna om kastrering av djur.

Kupering av svansen på hund m. m.

Gällande bestämmelser i 10 § DL om kupering innebär bl. a. att kupering av svansen på häst får företas endast för att bota sjukdom, skada eller oart, om Kungl. Maj:t inte medger undantag. Kuperingen skall alltid utföras av veterinär. Vid kupering av svansen på annat djur föreligger skyldighet att anlitade veterinär först om djuret uppnått två månaders ålder. Det är förbjudet att kupera öronen på hund. I anledning av motion med yrkande om förbud för lekman att kupera svansen på hund har 1972 års riksdag (mot. 1972: 1300, JoU 1972: 45, rskr 1972: 254) hemställt att frågan om sänkning av åldersgränsen för sådan kupering övervägs av Kungl. Maj:t och att förslag om erforderlig ändring

av 10 § DL föreläggs riksdagen. I jordbruksutskottets av riksdagen godkända betänkande förordades en sänkning av åldersgränsen till en à två veckor.

Departementschefen anför i denna fråga bl. a. att det inte med hänsyn till husdjursskötselns behov eller eljest föreligger skäl att låta lekman utföra svanskupering på djur som är äldre än en vecka. 10 § DL bör ändras så att kupering av svansen på annat djur än häst får utföras endast av veterinär, om djuret uppnått en veckas ålder.

I motionen 1973: 1615 föreslås en ändring av 10 § DL, innebärande att kupering av svans, oavsett djurets ålder, alltid skall utföras av veterinär. Utskottet finner sig på i princip samma skäl som tidigare anförts beträffande yrkande i samma motion om lydelsen av 9 § DL böra avstyrka motionen även i denna del.

Utskottet biträder Kungl. Maj:ts förslag vad gäller reglerna för kupering.

Utskottet har i detta sammanhang tagit upp frågan om en annan art av ingrepp än kupering. I motionen 1973: 1611 hemställs nämligen att i DL skall införas bestämmelser om förbud mot stämbandsoperationer på hund av andra skäl än medicinska. Spörsmålet om stämbandsoperationer på hund har behandlats av riksdagen i anledning av en vid 1971 års riksdag framställd interpellation. Av interpellationssvaret framgick bl. a. att veterinärerna i princip anser att sådan operation inte bör företas av annat än medicinska skäl. Genom Veterinärförbundets tidsskrift har också veterinärerna uppmanats att inte göra dylika ingrepp. Någon uttrycklig författningsregel härom finns emellertid inte. Det är enligt utskottets mening motiverat att DL kompletteras med en bestämmelse i ämnet. Av systematiska skäl torde det vara lämpligt att bestämmelsen införs i en särskild paragraf och att det föreskrivs att endast veterinär får utföra stämbandsoperation. Utskottet vill alltså förorda att riksdagen i anledning av motionen 1973: 1611 uttalar sig för att i DL införs en paragraf (10 a §) med föreskrift att stämbandsoperation på hund får företagas endast när det är betingat av medicinska skäl och att sådan operation får utföras endast av veterinär. Den som bryter häremot bör på motsvarande sätt som gäller bl. a. för brott mot 9 och 10 §§ DL straffas med böter. I enlighet härmed bör en viss komplettering ske av 21 § DL.

Övriga frågor

Utskottet har i detta betänkande även tagit upp ett antal fristående motioner beträffande djurskyddsfrågor.

I motionen 1973: 51 föreslås att lantbruksstyrelsen skall anmodas lämna information till allmänheten rörande djurhållningsfrågor. Utskottet vill i anledning härav erinra om att i lantbruksstyrelsen finns an-

ställd en befattningshavare med veterinär utbildning och med informativa uppgifter. Vidare utger statens lantbruksinformation (SLI), som samverkar med lantbruksstyrelsen, skrifter i hithörande frågor, som även behandlas i olika facktidskrifter och i facklitteraturen. Enligt vad utskottet inhämtat har överläggningar förekommit mellan lantbruksstyrelsen och skolöverstyrelsen om möjligheterna att i vuxenutbildningen inrymma spörsmål om djurhållningen. Såvitt utskottet kunnat bedöma finns således redan nu goda möjligheter för den intresserade allmänheten att erhålla önskad information, och frågorna härom ägnas fortlöpande uppmärksamhet av vederbörande myndigheter. Enligt utskottets mening bör motionen 1973: 51 få anses besvarad med vad utskottet här anfört.

I motionen 1973: 199 hemställs dels (yrkande 1) att en utredning tillställs beträffande frågan om inrättande av en länsdjurskyddsnämnd i varje län, dels (yrkande 2) om en utredning av den inhemska försöksdjursituationen i syfte att uppnå en från djurskyddssynpunkt godtagbar sådan.

Vad först gäller frågan om inrättande av länsdjurskyddsnämnd får utskottet erinra om att den inspektionsverksamhet en sådan nämnd enligt motionärerna skulle bedriva nu omhänderhas av hälsovårdsnämnd i samarbete med länsveterinär och distriktsveterinärer. Enligt utskottets mening får den rådande organisationen av tillsynsverksamheten anses innebära att verksamheten kan bedrivas med tillfredsställande sakkunskap och i tillräcklig omfattning. Utskottet finner inte skäl förorda inrättande av de föreslagna nämnderna utan avstyrker motionen 1973: 199, yrkande 1.

I yrkande 2 i motionen 1973: 199 föreslås, som tidigare nämnts, en utredning av försöksdjursituationen m. m. I motionen 1973: 1440 framförs ett delvis närliggande yrkande, nämligen om en översyn av de bestämmelser som avser användning av djur för vetenskapliga ändamål.

Frågor om försöksdjursverksamheten har vid upprepade tillfällen behandlats av riksdagen, senast förra året (JoU 1972: 43) i anledning av väckta motioner. I sitt nyssnämnda betänkande hänvisade utskottet, liksom vid tidigare behandling av frågorna, till den verksamhet på området som bedrevs av försöksdjursnämnden inom statens medicinska forskningsråd. De vetenskapliga institutionerna och ansvariga myndigheterna befanns beredda till fortsatta och intensifierade forskningsinsatser och till praktiska åtgärder, allt i syfte att förbättra försöksdjursstandarden och bereda försöksdjuren en human vård, att i möjligaste mån begränsa användningen av djur för experiment och att utveckla metoder, exempelvis cellkulturmetoden, som i vissa fall kunde ersätta djurförsöken. Förra året berörde utskottet också bl. a. ett par initiativ beträffande försöksdjursverksamheten som tagits sedan frågan senast behandlades i riksdagen. Europarådets ministerkommitté hade sålunda

till en nyuppsatt mellanstatlig expertkommitté överlämnat en av rådgivande församlingen beslutad rekommendation angående frågor beträffande användningen av levande djur för experimentella eller industriella syften. Av arbetsprogrammet för kommittén framgick bl. a. att den skulle verka för tillkomsten av internationella avtal som anger på vilka villkor och på vilka vetenskapliga grunder experiment på levande djur kan tillåtas, därvid skulle beaktas att behovet av vetenskaplig och teknisk forskning måste bedömas med hänsyn tagen även till grundläggande etiska värderingar. Vidare hänvisades till att en särskild sakkunnig tillkallats för utredning av frågan om en mer ändamålsenlig försörjning med försöksdjur. Enligt utredningsdirektiven skulle den sakkunnige bl. a. i första hand pröva olika alternativ och ta ställning till i vilka former, som försörjningen med försöksdjur borde ske. Skulle den sakkunnige stanna för en lösning, som innebär att ett centralt organ för försöksdjursuppfödning borde komma till stånd, borde i så fall prövas vilken storlek och inriktning som var lämplig för ett sådant organ. Det borde bl. a. klarläggas i vilken utsträckning de myndigheter och institutioner, som i dag hade egen uppfödning av försöksdjur, med fördel skulle kunna överlåta försörjningen till ett centralt organ. Utredningen skulle bedrivas skyndsamt. Mot bakgrund av det anförda avstyrkte utskottet en motion om översyn av försöksdjursbestämmelserna och motionen avslogs av riksdagen.

Utskottet vill i anledning av de nu aktuella motionsyrkandena till det nyss anförda foga att frågor om försöksdjuren bevakas av försöksdjurskonsulenten vid statens veterinärmedicinska anstalt. Vidare bör beaktas att även de vid universiteten i Stockholm, Uppsala och Göteborg placerade försöksdjursassistenterna är verksamma på detta område. Inom den närmaste tiden kommer en viss förstärkning av sistnämnda verksamhet att genomföras då en försöksdjursassistent kommer att anställas även vid Lunds universitet.

Utskottet får med framhållande av att resultatet av nyssnämnda försöksdjursutredning synes kunna bli av grundläggande betydelse för en bedömning av försöksdjursituationen avstyrka motionen 1973: 199, yrkande 2. Vad gäller motionen 1973: 1440 finner utskottet inte skäl förorda någon riksdagens åtgärd i anledning av motionen.

I motionen 1973: 203 framläggs förslag om införande av ett system med öronmärkning och registrering av katter. Utskottet vill i denna fråga endast anförda att lantbruksstyrelsen i en skrivelse till samtliga veterinärer den 31 januari 1973 lämnat dem förhållningsregler för öröntatuering av hund och katt, när sådan begärs av vederbörande djurägare. Vad gäller katter skall efter öronmärkning registrering ske hos länsveterinären. Tatuering av katt får t. v. utföras endast av veterinär. Uppgifterna till länsveterinären skall innefatta kattens ras, ålder, kön, färg och tecken samt tatueringsnumret och vidare ägarens namn, adress och

telefonnummer. Förbrukare av försöksdjur har ålagts att med hjälp av påträffade tatueringsnummer kontrollera åtkomsten av djuren.

Då syftet med motionen 1973: 203 således redan är tillgodosett finner utskottet inte anledning föreslå någon riksdagens åtgärd i anledning av motionen.

I motionen 1973: 214 föreslås översyn av djurskyddstillsynen syftande till utbildning av tillsynsmän och personell utbyggnad. Utskottet vill framhålla att utbildning av tillsynsmän pågår kontinuerligt över hela landet under medverkan av djurskyddsexperten från veterinärhögskolan, veterinärmedicinska anstalten, lantbruksstyrelsen och universiteten m. fl. Det bör också beaktas att det i propositionen 1973: 31 framlagda förslaget om obligatorisk förhandsgranskning av djurstallar, om det genomförs, i och för sig innebär en skärpning av tillsynen. I propositionen anförs också bl. a. att den föreslagna reformen kommer att ge lantbruksnämnderna och de av dem anlitade djurskyddssakkunniga ökat arbete och att anslaget till nämnderna för nästa budgetår torde behöva överskridas.

Utskottet vill erinra om att en vid förra årets riksdag väckt motion med samma yrkande på förslag av jordbruksutskottet (JoU 1972: 44) lämnades utan åtgärd av riksdagen. Utskottet finner inte anledning föreslå något ändrat ställningstagande från riksdagens sida utan hemställer att motionen 1973: 214 inte må föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionen 1973: 790 anhålls om en utredning av de praktiska och ekonomiska möjligheterna att förverkliga ett system med kontrakterade, auktoriserade uppfödare av s. k. försöksdjur.

Utskottet får i anledning av motionen anföra att, som framgår av tidigare i förevarande betänkande lämnade uppgifter, hela frågan om försörjningen med försöksdjur är under utredning. I direktiven för utredningen berörs även spörsmålet om kontraktsuppfödning. Utskottet finner därför motionen 1973: 790 inte böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

I motionen 1973: 1414 hemställs om införande av regler, innebärande att vetenskapliga djurförsök för vilka statsanslag utgår skall följas av rapportering om det lidande som djuren kan ha åsamkats.

Utskottet vill erinra om att vid användning av försöksdjur skall särskilda inköps- och försöksdjursjournaler föras. I försöksjournal skall för varje försök antecknas dagen för försökets början, antalet djur, djurslag samt, i fråga om hund och katt, inköpsjournalens uppgifter om dagen för inköpet, kön, färg och ras samt särskilda kännetecken. Därutöver skall antecknas ändamålet med försöket, försöksåtgärds beskaffenhet, art och omfattning av bedövning eller, om bedövning ej använts, anledningen härtill och vad som i sådant fall gjorts för att lindra försöksdjurets lidande, dagen för försökets avslutning samt åtgärd med

djuret efter avslutat försök. Försöksjournal som förs vid statlig institution blir omedelbart offentlig handling och annan försöksjournal blir offentlig vid överlämnandet till hälsovårdsnämnd. Det synes utskottet som om det klarläggande av försöksdjurens eventuella lidande som motionären efterlyser i rimlig utsträckning bör kunna erhållas genom uppgifterna i försöksjournalerna. Utskottet är inte berett förorda någon åtgärd i anledning av motionen 1973: 1414 utan avstyrker motionen.

Under åberopande av det anförda och med förmälan att propositionen och motionerna i de delar de ej särskilt berörts i det föregående inte föranleder något särskilt utskottets uttalande hemställer utskottet att riksdagen

1. antager 2 § i det till propositionen 1973: 31 fogade förslaget till lag om ändring i lagen om djurskydd,
2. lämnar motionerna
 - a. 1973: 1614 och
 - b. 1973: 1616
 utan åtgärd,
3. med bifall till Kungl. Maj:ts förslag och med avslag på motionen 1973: 1615 antager 9 och 10 §§ i lagförslaget,
4. antager i propositionen 1973: 31 framlagt lagförslag i de delar som inte berörts i utskottets hemställan i det föregående med den ändringen att riksdagen i anledning av motionen 1973: 1611 för sin del antager följande som *utskottets förslag* betecknade lydelse av *dels* ingressen till lagen, *dels* en med 10 a § betecknad ny paragraf i lagen, *dels* 21 § i lagen:

Kungl. Maj:ts förslag

Härigenom förordnas, att 2, 9 och 10 §§ samt 14 § 1 och 3 mom. lagen (1944: 219) om djurskydd skall ha nedan angivna lydelse.

Utskottets förslag

Härigenom förordnas, *dels* att 2, 9 och 10 §§, 14 § 1 och 3 mom. samt 21 § lagen (1944: 219) om djurskydd skall ha nedan angivna lydelse, *dels* att i lagen skall intas en med 10 a § betecknad ny paragraf.

10 a §

Stämbandsoperation på hund får företagas endast om sådant ingrepp är påkallat av medicinska skäl samt skall utföras av veterinär.

Nuvarande lydelse

Utskottets förslag

21 §

Den som bryter mot vad i 8 a, 9, 10, 11 eller 12 § stadgas eller överträder sådant förbud att handhava djur som meddelats enligt 14 § 4 mom. andra stycket eller åsidosätter honom åvilande skyldighet enligt 15 § första stycket eller underlåter att fullgöra vad honom åligger enligt 20 § andra stycket, dömes till böter. Dömes djurägare för överträdande av förbud att handhava djur, skall vid straffets bestämmande hänsyn tagas till den förlust djurägaren lidit genom att hans djur omhändertagits.

Den som bryter mot vad i 8 a, 9, 10, 10 a, 11 eller 12 § stadgas eller överträder sådant förbud att handhava djur som meddelats enligt 14 § 4 mom. andra stycket eller åsidosätter honom åvilande skyldighet enligt 15 § första stycket eller underlåter att fullgöra vad honom åligger enligt 20 § andra stycket, dömes till böter. Dömes djurägare för överträdande av förbud att handhava djur, skall vid straffets bestämmande hänsyn tagas till den förlust djurägaren lidit genom att hans djur omhändertagits.

Om straff för djurplågeri stadgas i brottsbalken.

5. anser motionen 1973: 51 besvarad med vad utskottet anförte,

6. lämnar motionerna

- a. 1973: 199,
 - b. 1973: 203,
 - c. 1973: 214,
 - d. 1973: 790,
 - e. 1973: 1414 samt
 - f. 1973: 1440
- utan åtgärd.

Stockholm den 10 april 1973

På jordbruksutskottets vägnar

NILS G. HANSSON

Närvarande: herrar Hansson i Skegrie (c), Mossberger (s), Persson i Skänninge (s), Hedin (m), Hedström (s), Jonasson (c), Magnusson i Tanum (s), fru Anér (fp), herrar Augustsson (s), Larsson i Borrbö (c)*, fru Lindberg (s), herrar Krönmark (m), Takman (vpk), fru Theorin (s) och herr Strömberg (fp)*.

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Särskilt yttrande

beträffande frågan om förprovning av djurstallar m. m. av herr Strömberg (fp):

Då jordbruksministern vid 1971 års riksdag framlade förslag till livsmedelslag (prop. 1971: 61) påpekade han att statsmakterna vid skilda tillfällen uttalat sig för att byggnadsbestämmelser bör utmönstras ur olika specialförfattningar och i stället meddelas i byggnadsstadgan eller i tillämpningsbestämmelser till denna. Med anledning därav föreslogs då att hygieniska bestämmelser av byggnadsteknisk natur skulle meddelas enligt 76 § byggnadsstadgan, dvs. av statens planverk, och publiceras av planverket i dess byggnormer. Riksdagen beslöt i enlighet med propositionen.

Motsvarande resonemang har följts även i andra sammanhang då det gällt byggnadstekniska frågor inom olika specialområden. Det måste vara av stor betydelse för alla som har med byggande att göra att kunna återfinna byggbestämmelser av alla slag i planverkets publikation Svensk byggnorm. Denna utarbetas på grundval av det kunnande och den erfarenhet som finns inom planverket i intimt samarbete med de olika specialmyndigheter som berörs.

Enligt min mening bör även reglerna om förprovning av stallar och andra förvaringsutrymmen för djur utformas efter de mönster som gäller för livsmedelslokaler enligt nämnda beslut vid 1971 års riksdag.

